

Handledarutbildning inom Vård- och omsorgscollege

Studiehandledning

Kapitel 4

Studiehandledning steg 2

Allmän information om Vård- och omsorgscollege handledarutbildning

Handledarutbildningen ges i tre steg:

- Steg 1¹ ger deltagarna möjlighet att arbeta som handledare för elever på reguljär utbildning (APL), praktikanter samt nyanställda
- Steg 2² ger deltagarna möjlighet att arbeta som valideringshandledare, lärlingshandledare och handledare för Yrkehögskolestuderande (YH)
- Steg 3 ger deltagarna möjlighet att arbeta som handledare för handledare (steg 1 och steg 2)

Steg 1-2 genomförs till största delen av vård- och omsorgslärare som utbildare. Steg 3 genomförs till största delen av utbildare från arbetslivet med akademisk utbildning inom relevant yrkesområde.

Utbildningen innehåller obligatoriska moment, enligt Vård-och omsorgscollege nationella riktlinjer. Handledarutbildningen steg 1-3 ska genomsyras av kunskap om och redskap för att kunna hantera de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, funktionsnedsättning, religion eller annan trosuppfattning och ålder).

Tillsammans motsvarar steg 1 och steg 2 "Vårdpedagogik och handledning" 100 poäng, som kan ingå som programfördjupning på Vård- och omsorgsprogrammet. Detta förutsätter en gemensam samhandling mellan utbildning och arbetsliv. Steg 1 och steg 2 kan läsas sammanhängande eller var för sig³. Förekunskaper inför steg 1 respektive steg 2 är Skolverkets webbutbildningar för handledare.

Innehållet i utbildningen steg 3, är valt utifrån omvärldsanalys och riktade frågor till anställda inom Vård- och omsorgscollege samt de som har uppdrag motsvarande steg 3-handledare. Kurslitteraturen är vald utifrån adekvat innehåll, relevans för utbildningen och verksamheterna samt utgiven i närtid. Genomgången steg 3 leder till nationellt intyg.

Syfte och mål

Att stärka en likvärdig handledarutbildning för regionala och lokala Vård- och omsorgscollege samt stärka samverkan och samhandling mellan arbetslivet, utbildning och fackliga organisationer.

Utbildningsmaterialet är tänkt att fungera som ett stöd och en modell för utbildningarna. Detta för att skapa en likvärdig utbildning. Mervärdet i handledarutbildningen blir en starkare koppling till arbetsliv och utbildning.

1 - 2 Steg 1 och steg 2 kan läsas sammanhängande eller var för sig.

3 Genomgången kurs, Steg 1 och steg 2, kan leda till intyg alternativt delbetyg-betyg i kursen "Vårdpedagogik och handledning".

Steg 2 handledarutbildning Vård- och omsorgscollege

Denna studiehandledning vänder sig till dig som deltar i handledarutbildningens steg 2 inom Vård och omsorgscollege.

Urvalsgrunder

Engagerade medarbetare med formell utbildning och erfarenhet inom relevant yrkesområde, rekommenderad av den egna organisationen. Deltagare ska ha genomgått handledarutbildning steg 1 inom Vård- och omsorgscollege.

Förkunskaper

Genomgången handledarutbildning steg 1

Bör ha genomgått Skolverkets webbaserade handledarutbildning, fördjupning mot lärling, modul 5, inför påbörjande av steg 2. aplhandledare.skolverket.se

Kursen/utbildningen ger deltagarna förutsättningar att utveckla följande

- Kunskap om lärlingsutbildning för ungdomar och vuxna
- Kunskaper om validering
- Kunskaper om YH
- Kunskap om relevanta begrepp och teorier⁴
- Förmåga att planera och genomföra uppgifter inom området⁵
- Förmåga att utvärdera och dokumentera sitt arbete och resultat⁶
- Kunskaper om kvalitetsarbetets betydelse inom vård och omsorg

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll

- Kunskap och kompetens inom vård och omsorg⁷
- Handledningsprocessens olika delar; inventering, planering, genomförande och utvärdering⁸
- Rollen som pedagog och handledare⁹
- Innebörden av olika begrepp och teorier inom området pedagogik, kommunikation, handledning och samtalsmetodik. Olika former av handledning¹⁰
- Pedagogiska metoder vid handledning¹¹
- Handledningsuppgifter tex hjälp vid motivationsarbete¹²
- Lärande och bedömningsamtal¹³
- Avsikter med och utförande av kvalitetsarbete inom vård och omsorg

4 - 13 Påbörjas i steg 1 och avslutas i steg 2

Kurslitteratur

- Blohm Agneta och Sparre Hannu, *Vårdpedagogik och handledning*, Sanoma utbildning, 2012
- Johansson Rune och Skärgren Lars, *Vårdpedagogik och handledning*, Liber 2014
- Diskrimineringslagen: www.notisum.se
 - Europeisk referensram för språk: www.vo-college.se
 - Nationell struktur för handledarutbildning VO-College: www.vo-college.se
 - Om Vård- och omsorgsprogrammet: www.skolverket.se
 - Om Barn- och fritidsprogrammet: www.skolverket.se
 - Riktlinjer för validering: www.vo-college.se
 - Skolverkets skrift om Arbetsplatsförlagt lärande "Lathund för APL": www.skolverket.se
 - Vård- och omsorgscollege: www.vo-college.se

Litteraturtips

- Barth, Tom och Näsholm Christina *Motiverande samtal*: Studentlitteratur, 2006
- Bie, Kristin, *Reflektionshandboken för pedagoger*: Gleerups, 2014
- Rosenberg Marshall B, *Nonviolent communication*: Friare Liv, 2014
- Myndigheten för yrkeshögskolan, *Lärande i arbete*: En katalysator för yrkeskunnande, 2013

Upplägg och genomförande

Tidsåtgång 2-3 dagar. Undervisningen sker till exempel genom föreläsningar, gruppövningar, rollspel, individuella inlämningsuppgifter och studiebesök.

Intyg och betyg

Handledarutbildning steg 1 och steg 2 kan leda till intyg efter genomgången kurs alternativt delbetyg/betyg på examinerade moment ur det centrala innehållet. Intyg alternativt betyg förutsätter att deltagaren aktivt genomfört samtliga utbildningstillfällen och uppgifter.

Betyg i kursen "Vårdpedagogik och handledning" ska sättas när kursen är avslutad. Den eller de lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningstillfället ska besluta om betyget. Rektor för aktuell utbildningsanordnare ansvarar.

Deltagarens kunskaper ska prövas mot hela betygsskalan vid varje betygssättning. Intyg undertecknas av lokal ordförande alternativt regional samordnare inom Vård- och omsorgscollege.

Påbörjade och avslutade moment i steg 1:

- Kunskaper om vad som påverkar relationen mellan patienter, brukare och personal
- Förmåga att kommunicera med andra utifrån deras förutsättningar samt att uppfatta och tolka vilka behov patienter, brukare, närstående och personal har

Påbörjade moment i steg 1 som avslutas i steg 2:

- Kunskap om relevanta begrepp och teorier
- Kunskaper om handledning och dess kunskapsutvecklande process inom vård och omsorg
- Förmåga att planera och genomföra uppgifter inom området
- Förmåga att utvärdera och dokumentera sitt arbete och resultat

Påbörjade och avslutade moment i steg 2:

- Kunskap om kvalitetsarbetets betydelse inom vård och omsorg

Utvärdering

Genomförs efter avslutad kurs

Kapitel 4.1

Innehåll och genomförande

Kvalitetsarbete

Utgå från:

Kurslitteraturen om kvalitetsarbete och lärande samt: Nationell struktur för handledning inom Vård- och omsorgscollege: www.vo-college.se

Förslag: arbeta i grupp med erfarenhetsutbyte om hur du/ni gör idag (planera, inventera, genomföra och utvärdera) när det gäller studerande och nyanställda. Vilka förbättringsområden ser du/ni?

Uppgift:

Planera, förbered, genomför och utvärdera ett förbättringsarbete på din arbetsplats/i din organisation.

- Du ska hitta ett arbetsmoment som rör handledning/mottagande av studerande/nyanställda som: Kan leda till kvalitetsförbättring på din arbetsplats. Detta ska göras i samråd med enhetschef i din organisation.
- Du ska inventera det utvalda området, planer, genomföra och utvärdera samt dokumentera. Genomförandet av kvalitetsarbetet ska redovisas.

Nyckelord: förbättringsarbete, utvecklingsarbete, lärande, mottagande av studerande, koppling skola- arbetsliv

Lärling- Barn- och fritidsprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet

Utgå från Skolverkets lärlingsutbildning i gymnasieskolan, vård och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet: www.skolverket.se

Utgå från Skolverkets examensmål Hälsa, vård och omsorg: www.skolverket.se

Programstruktur Hälsa, vård och omsorg som pdf

Utgå från Skolverkets lärlingsutbildning i vuxenutbildningen (gäller även särskild utbildning för vuxna): www.skolverket.se

Valideringshandledare

Validering: Ur Skollagen kapitel 20

32 § En elev i kommunal vuxenutbildning kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Med validering avses en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Rektorn ska verka för att valideringen sker i enlighet med lag och andra författningar.

33 § Den som får sina kunskaper och sin kompetens bedömda vid en validering ska ha möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt. Vad som sägs i 3 kap. 19 och 20 §§ om rättelse och ändring av betyg gäller även en slutförd validering. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om validering.”

Nyckelord: Validering och prövning mot betyg, erkännande av kompetens, reell kompetens, formell kompetens, språk, översiktlig kompetenskartläggning, fördjupad kompetenskartläggning, bedömning, intyg, betyg- myndighetsutövning, validering på annan arbetsplats, förkortad utbildningstid, tidsåtgång praktisk validering

Utgå från:

Yrkeshögskolan Valideringsinfo www.valideringsinfo.se

Om Vård- och omsorgscollege: Riktlinjer för validering: www.vo-college.se

Om Barn- och fritidsprogrammet: [Om barn- och fritidsprogrammet](#)

Europeisk referensram för språk: www.vo-college.se

Nivå B2 anpassat av ArbetSam till Europarådets språkliga referensnivåer för arbete inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning www.vo-college.se

Yrkeshögskoleutbildningar

Nyckelord: eftergymnasial utbildning, egen myndighet, ledningsgrupp, beviljar två intag, arbetslivets utbildning, behov av kompetens, Lärande i arbete (LIA)

Utgå från:

Myndigheten för yrkeshögskola: www.myh.se/ och www.yrkeshogskolan.se/

Handledning, handledningsprocess och kunskapsutveckling

Utgå från kurslitteraturen om handledning och kunskap/kompetens

Diskussionsfrågor:

- ★ Hur arbetar ni på din/era arbetsplatser idag utifrån handledningsprocessen? Identifiera och diskutera utvecklingsområden.
- ★ Hur kan du/ni främja språkutveckling på arbetsplatsen?
- ★ Fundera vidare och diskutera handledning, handledningsprocessen och kunskapsutveckling utifrån diskrimineringsgrunderna. Vad innebär det? Behöver du/ni ytterligare kunskap och verktyg? I så fall vad?
- ★ Handledning är hela arbetsplatsens ansvar, hur blir eleven/nya medarbetare en i gänget (yrkessocialisation) och ges möjlighet att utveckla sin yrkesidentitet? Fundera utifrån din/er roll som validerings-, YH-, Lärlingshandledare.

Nyckelord: Handledningsprocess, lärande, kunskap, kompetens, pedagogik, former av handledning, empati, yrkesinriktad handledning, yrkessocialisation, lärling, validand, YH-student, språkets betydelse för lärande

Bedömning och utvärdering

Nyckelord: lärlingskontrakt, planering, halvtidsbedömning, slutbedömning, utvärdering, examensmål, kursmål, identifiera kunskapsmål, YH-utbildning, utbildningsmål- YH

Utgå från:

Kurslitteraturen om bedömning och utvärdering

Skolverkets webutbildning fördjupning om handledning och lärlingsutbildning